Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Рада молодих вчених

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Тези ІІІ-ї Міжнародної науково-практичної конференції

26 – 27 березня 2015 року
Дрогобич

Дрогобич
Посвіт
2015

Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 3 від 26 лютого 2015 року)

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Р 64 Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи : тези ІІІ-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 26 – 27 березня 2015 року) / [редактори-упорядники: В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич : Посвіт, 2015. – 360 с.

ISBN 978-617-7235-50-6

Видання містить доповіді ІІІ-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, природничих та економічних наук, біології, екології, охорони навколишнього середовища, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – доктор педагогічних наук, професор
Ільницький В.І. – кандидат історичних наук, доцент
Душний А.І. – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент МАНПО
Зимомря І.М. – доктор філологічних наук, професор
Грибок Н.М. – кандидат педагогічних наук, доцент
Дмитрів І.І. – кандидат філологічних наук, доцент
Жигайло О.О. – кандидат психологічних наук, доцент
Вовк О.В. – кандидат філологічних наук, доцент
Жовтані Р.Я. – кандидат філологічних наук, доцент
Лешко Р.Я. – кандидат фізико-математичних наук, доцент
Хавула Р.М. – кандидат психологічних наук, викладач
Бринзя І.В. – викладач кафедри екології та географії

Рецензенти:

Скотна Надія Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри практичної психології, ректор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Падалка Галина Микитівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри фортепіанного виконавства та художньої культури Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова.

Астаф'єв Олександр Григорович – доктор філологічних наук, професор кафедри теорії літератури, компаративістики і літературної творчості Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ISBN 978-617-7235-50-6

© В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря, 2015
© Посвіт, 2015

Жовтані Р. Концепція сприйняття світу у малій прозі Ернста Віхерта 156
Зимомря І. Художні параметри творчості Петера Турріні
в контексті літературного процесу в Австрії 157
Зимомря О. Роль документального начала у прозі Дюли Ійеша 159
Зимомря М. Концепт «Свого» та «Іншого»
у творчості Адама Зєлінського та Петера Турріні 161
Кемінь-Врабель О. Моделі ґендерних відносин у малій прозі Анджели Картер 162
Кобилко Н. Хронотоп дороги в романі «Дім на горі» В. Шевчука
та повісті «Ирій» В. Дрозда 164
Мельник О., Микульця Д. Поезія Миколи Маркевича
та Адама Міцкевича: типологічний аспект 165
Панько О. Концептуалізація поняття «читач» в українському літературознавстві ... 167
Розлуцький І. Микола Євшан – літературний критик і державотворець 168
Свиридюк Л. Рецепція роману «Чік» В. Геррндорфа у національній літературі 171
Ткаченко Т. Особливості ідіостилю Олега Ольжича-прозаїка: стрижневі чинники 172
Тьопенко Ю. Діалогічні взаємини української та англійської літератур,
їх специфіка і стадії становлення 174
Угляй Л. Інтертекстуальність як складова наративу Тоні Моррісон 176

ПЕДАГОГІКА

Березова Л. Підготовка перекладачів: історичні аспекти розвитку професії 178
Бєлікова Ю. Розкриття можливостей навчального курсу «Основи професійного
саморозвитку» для якісної підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання ... 179
Білецька Л., Білецький Р. Використання комп'ютерних технологій
у сучасній школі 181
Борисенко Д. Методологічні навчальні трансформації
в сучасному освітньому процесі 182
Вовк Л. Підготовка майбутніх учителів до процесу виховання школярів
відповідно до гендерних стратегій 183
Воробей Т. Використання народних прикмет
у педагогічній діяльності вчителя початкової школи 185
Галів М. Полонофобські інтенції в українському історико-педагогічному
наративі другої половини XIX – початку XX ст. 187
Гірняк С., Цікалишин Н. Роль наочності у формуванні інтересу до рідної мови 188
Глушко Н. Використання тренінгових технологій в процесі
соціальної реабілітації дезадаптованих підлітків у професійних ліцеях 190
Гончарук О. Пунктуаційна грамотність як одна зі складових
розвитку зв'язного мовлення молодших школярів 191
Григоренко Г. Педагогічна акмеологія як чинник формування
фахової компетентності майбутніх вчителів фізичного виховання 193
Ґаловска А. Педагогічні аспекти верхової їзди 195
Ґжещук В. Парадигма самооцінки як запорука набуття професійної компетентності 196
Довгей О. WELL-методи як ефективний засіб впровадження
кооперативного навчання на заняттях з німецької мови 198
Жигайло О., Грицак Н. Роль опорних схем у вивченні простих задач
на уроках математики у початковій школі 199

Оксана ПАНЬКО,
м. Ужгород

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ЧИТАЧ» В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Умовно ми виокремили три етапи розвитку рецептивної теорії на вітчизняному просторі. Перший етап вивчення тісно пов'язаний із іменами О. Потебні та І. Франка. Другий етап охоплює напрацювання таких учених, як М. Ігнатенко, Г. Клочек, Г. Сивокінь. Третій етап, котрий представлений розвідками таких дослідників, як Р. Т. Гром'як, М. О. Зубрицька, О. В. Червінська та ін. спостерігаємо значне розширення тлумачення постаті автора та читача, а також виокремлення категорії українського читача.

Досягнення **О. Потебні (1835–1891)** стосуються дослідження сили слова. Вчений говорив про впливовість мови, що є складовою рецептивного середовища, а також надавав значної ваги творчій лабораторії автора, авторській інтенції.

І. Франко увиразнював позицію митця. У його розумінні, сон та фантазія виступають як «керуючий» елемент у процесі творення. І. Франко запропонував низку термінів, що описують рецептивне середовище: поетику та поняття «поетичної техніки». Автор пояснив феномен естопсихології, визнав за читачем роль співтворця. Творчість митця як дитячого письменника можна трактувати через призму запропонованих Каменярем теоретичних понять.

Г. М. Сивокінь пропонує дати аналіз рецепції-інтерпретації, спираючись на опрацювання анкет відвідувачів бібліотек, виділяє поняття масовості в літературі. Значущим у його дослідженні є аналіз явища «якісних» та «неякісних» творів. Фахівець застерігає, що, коли читач «диктує», що писати, то «літературі у такий спосіб недовго дійти і до прагнення «підстроїтися» до читача, запобігти перед ним заради того, власне, аби вижити» [3, 128], і в результаті втрачаємо як митця, так і його адресата.

М. А. Ігнатенко у праці «Читач як учасник літературного процесу» (1980) розтлумачив явище «*діалектичної взаємодії*», пояснив взаємовплив автора-читача та текст-читача. Портрет свого читача митець вимальовує у персонажах «з якими він ідентифікує своє людське «Я» <...> і відтак «ідентифікує власні інтереси з цінностями певної суспільної групи чи класу» [2, 94–95]. Науковець розтлумачує поняття текстуальних стратегій, котрі скеровують інтерпретацію читача.

У своїй праці «Поетика і психологія» (1990) **Г. Д. Клочек** обґрунтовує поняття «рецептивна поетика», яке є ключовим для аналізу процесу сприйняття і описує феномен художності. Автор вирізняє сугестивні прийоми, які здатні створити певне емоційне враження. Науковець акцентує на поєднанні надбань літературознавства та психології для опису сприйняття.

О. В. Червінська вирізнила проблему рецептивного дискурсу детальніше та наголошує: «рецептивна поетика <...> розуміється <...> під *індивідуально обумовленим дослідницьким кутом зору*» [5, 37]. Конструктивними у трактуванні рецептивного процесу є перелік положень, котрі пояснила О. Червінська: «внутрітекстова інтерпретація» (термін Мерегаллі), «історизм сприйняття» та «гул мови» [4, 43–44], а також витлумачення термінологічних словосполучень: «рецептивна теорія», «рецептивний аналіз», «рецептивна поетика» та демонстрація практичного застосування рецептивної теорії.

У своїй праці «Homo legens: читання як соціокультурний феномен» (2004) **М. О. Зубрицька** пояснила такі поняття: інтенційність (текстова чи авторська), знак (дешифрування кодів/ субкодів у тексті) та відкритість твору (невичерпність трактування), нагo-

лосила на трактуванні виміру сприйняття: зовнішньому (історичний) та внутрішньому, а також на умовах прочитання та індивідуальності кожного читача. Фахівець виокремлює поняття ідентичності та самоідентичності, наголошує на необхідності дефініціювання читача, з іншого боку, робить натяк на те, що «*як, за допомогою яких механізмів, засобів і прийомів* у кожному тексті виявити присутність цього читача...» [1, 234]. Такі твердження вкотре демонструють всю складність опису рецептивної моделі і пояснюють, чому рецептивна теорія досі залишається у статусі аксіоми.

Напрацювання **Романа Гром'яка** (1937–2014) описують поняття *якості рецепції* як особливості читацького досвіду. Р. Гром'як наголошував на ролі перекладача у формуванні рецепції, перед яким стоїть завдання поєднати «букву та дух» при перекладі та інтерпретувати таким чином, щоб твір був сприйнятий «іншим» (читачем перекладеного твору) реципієнтом.

Звичайно, огляд досліджень вітчизняних науковців не претендує з відомих причин на вичерпність, але у їх доробку спостерігаємо чималі досягнення: цей досвід можемо використати для доповнення трактування поняття «дитина-читача».

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубрицька М. Homolegens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.

2. Ігнатенко М. Читач як учасник літературного процесу / М. Ігнатенко. – К. : Наукова думка, 1980. – 172 с.

3. Сивокінь Г. Художня література і читач. З досвіду конкретно-соціологічних спостережень / Г. Сивокінь. – К. : Наукова думка, 1971. – 148 с.

4. Червінська О. Психологічні аспекти актуальної рецепції тексту: теоретико-методологічний погляд на сучасну практику словесної культури: науковий посібник / О. Червінська, І. Зварич, А. Сажина. – Чернівці : Книги – ХХІ, 2009. – 284 с.

5. Червінська О. Рецептивна поетика. Історико-методологічні та теоретичні засади: навч. посібник / О. Червінська. – Чернівці : Рута, 2001. – 56 с.

Ігор РОЗЛУЦЬКИЙ,
м. Дрогобич

МИКОЛА ЄВШАН – ЛІТЕРАТУРНИЙ КРИТИК І ДЕРЖАВОТВОРЕЦЬ

Для українського національного становлення ніколи не бракувало свідомих, освічених та героїчних постатей, які у найважливіші моменти національного відродження, жертвуючи усім, ставали на захист своєї держави.

Серед десятків тисяч визначних імен, які присвятили себе Україні, виразно виділяється постать Миколи Євшана (справжнє прізвище Федюшка). Він найбільш відомий насамперед серед академічного українського літературознавства як талановитий критик, цікавий перекладач, обізнаний публіцист. Його ерудиція на початку ХХ століття не раз приємно дивувала таких майстрів художнього слова, як: Леся Українка, Ольга Кобилянська, Михайло Коцюбинський, викликала дискусії у найбільших інтелектуалів того часу, скажімо, Івана Франка. Микола Євшан, вихований на національному і західноєвропейському світоглядах, намагався привнести в українську літературу найкращі традиції тогочасної західноєвропейської культури та естетики. Він залишив своєрідну світоглядну панораму не лише українського, а й західноєвропейського та слов'янського мистецького світів. Вражає й чималий науковий доробок, а це близько 200 праць вченого, – і все це лише за тридцять років життя. Не менш значний вклад зробив Микола